

IKT-eszközök és használatuk

Tartalom

Bevezetés.....	2
Az IKT-eszközök és használatuk a háztartásokban	2
Az IKT-eszközök és használatuk a vállalati szektorban	4
Az IKT-eszközök és használatuk a közigazgatásban	6
Az internet igénybevétele közigazgatási ügyek intézésére.....	8
Elektronikus kereskedelem.....	9

Táblázatok

- Az IKT-eszközök a háztartásokban
- Az IKT-eszközök a vállalati szektorban
- Az IKT-eszközök a közigazgatásban

Elérhetőségek

Bevezetés

Az információs, informatizált társadalom rohamléptű fejlődése világszerte a XXI. század elejének jellemzője. Az informatikai kultúra terjedése nem csupán a gazdasági fejlődés motorja, hanem a társadalmi változások egyik mozgatórugója. Az információs és kommunikációs technológiák (továbbiakban: IKT) használata szorosan összefügg az ország fejlettségével.

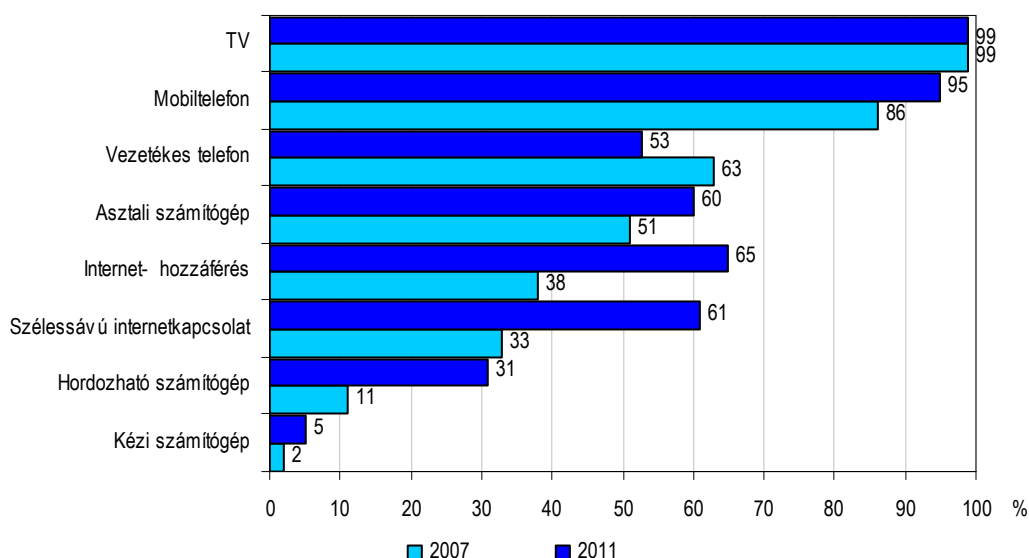
Az elmúlt években fokozatosan javult a helyzet az IKT-eszközökkel való ellátottság mind a háztartások, mind a vállalatok, mind a közigazgatás területén. Az internet használata ma már általánosnak tekinthető, a vállalkozások és a közigazgatási szervek egyre nagyobb hányada rendelkezik elérhetőséggel a világhálón.

Az IKT-eszközök és használatuk a háztartásokban

2011-re már majdnem mindegyik háztartás rendelkezett mobiltelefonnal. Hazánkban száz lakosra 117 mobiltelefon-előfizetés jutott 2011 végén, amiben jelentős szerepe van az céges üzleti telefonoknak. Ezzel szemben a vezetékes telefonnal ellátott háztartások aránya tovább csökkent: a 2007. évi 63%-kal szemben 2011-ben 53% volt. A háztartások csaknem 70%-ában van valamilyen számítógép (asztali, hordozható vagy kézi). A legelterjedtebb az asztali számítógép, ami a háztartások mintegy 60%-ában megtalálható. A hordozható számítógép egyre népszerűbbé vált: 2007. évi 11%-kal szemben 2011-ben a háztartások 31%-a rendelkezett ezzel az eszközzel.

1. ábra

IKT eszközzel rendelkező háztartások aránya, 2007 és 2011

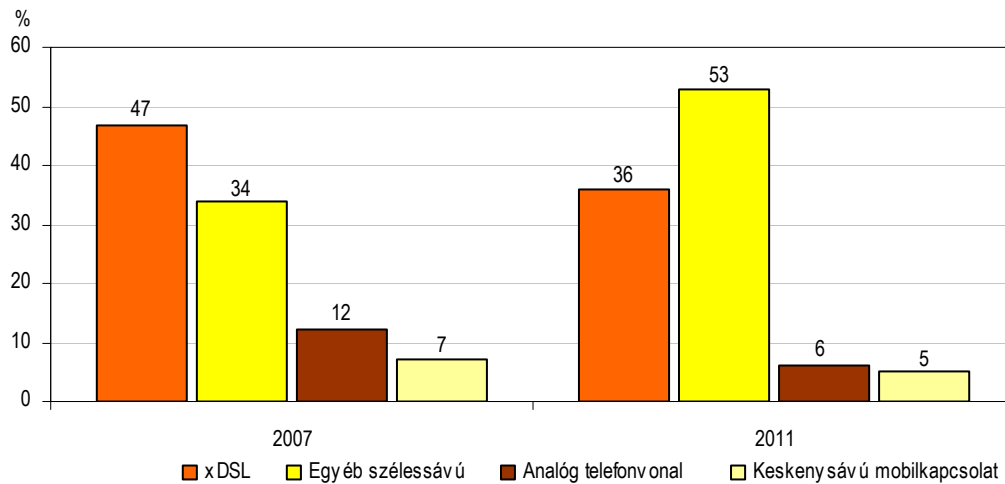

2011-ben száz háztartásból 65-nek volt internet-hozzáférése, arányuk az utóbbi négy év alatt mintegy 27 százalékponttal nőtt. Az internetkapcsolat típusát tekintve a háztartások

esetében a széles sávú dominál, az internetes háztartások 93%-a ilyen módon kapcsolódott a világhálóra.

2. ábra

A háztartások internetkapcsolat-típusainak megoszlása

2011-ben a számítógép-használók csaknem 94%-a volt tényleges – a felmérést megelőző három hónapon belül – használó. A számítógép-használatban határozott különbségek vannak az egyes korosztályok között: az aktív periódus végéhez közeledőknél feleakkora a használati arány, mint a fiatalabb korosztályok esetében. A 16–74 éves korú lakosság csaknem 94%-a használ mobiltelefont. A fiatal és középkorú lakosság körében csak elvétve fordul elő a mobiltelefon hiánya, viszont a 65–74 éves korcsoportban relatív tartózkodás figyelhető meg ettől az eszköztől.

2011-ben a lakosság 72%-a használt már életében internetet, ami 18 százalékpontos emelkedést jelent 2007-hez képest. A tényleges internetezők aránya jellemző módon a 16–24 éves korúak körében a legnagyobb. A mobil eszközök (mobiltelefon, hordozható számítógép stb.) használata is egyre elterjedtebb. 2011-ben már a tényleges internetezők 15%-a használt otthonától, munkahelyétől távol internetezésre mobiltelefont vagy okostelefont, míg 21% hordozható számítógépet. A tényleges internetezők csaknem 98%-a rendszeres használó (aki legalább heti gyakorisággal internetezik), közülük 82% naponta kapcsolódott az internetre. Jellemző, hogy aki megismerte az internet előnyeit, az legalább hetente látogatja a honlapokat. A rendszeresen internetezők aránya valamennyi korcsoport esetében 95% vagy afeletti, a 16–24 éveseknél csaknem 100% volt.

A hivatalos számítógépes képzést soha igénybe nem vevő számítógép-használók aránya csaknem 36%. A számítógépet valaha már használók – akik a felmérést megelőző három évben nem vettek részt legalább 3 órás hivatalos képzésen – 90%-a úgy nyilatkozott, hogy nincs szükségük ilyen jellegű oktatásra. A válaszadók 61%-a elegendőnek ítélte számítógépes és internetes ismereteit új munkahely kereséséhez, 60%-a biztos abban, hogy meg tudja védeni számítógépet a vírusoktól és egyéb internetes támadásoktól, 66%-a pedig úgy érezte, hogy személyes adatait a számítógépen megfelelő biztonsággal tudja kezelni.

Az IKT-eszközök elterjedtségi mutatója a jövedelmi viszonyok javulásával egyre magasabb. A televíziós készüléket leszámítva a többi IKT-eszköz esetében jelentős

különbségek vannak az egyes jövedelmi kategóriák között. Emellett az egyén lakókörnyezetének gazdasági helyzete, a munkalehetőségek, a kulturális közeg, a családi körülmények is befolyásolja az IKT-eszközök iránti igényt, valamint azok használatának alakulását. Jelentős szerepe van az életkornak, az iskolai végzettségnek, a gazdasági aktivitásnak és a végzett munka jellegének is.

A háztartások IKT-eszközök ellátottságát, valamint azok használatát régiós szinten számottevően befolyásolja az adott földrajzi terület gazdasági fejlettsége. A régiók közül a legtöbb ellátottsági és eszközhasználati mutatóban kiemelkedik Közép-Magyarország.

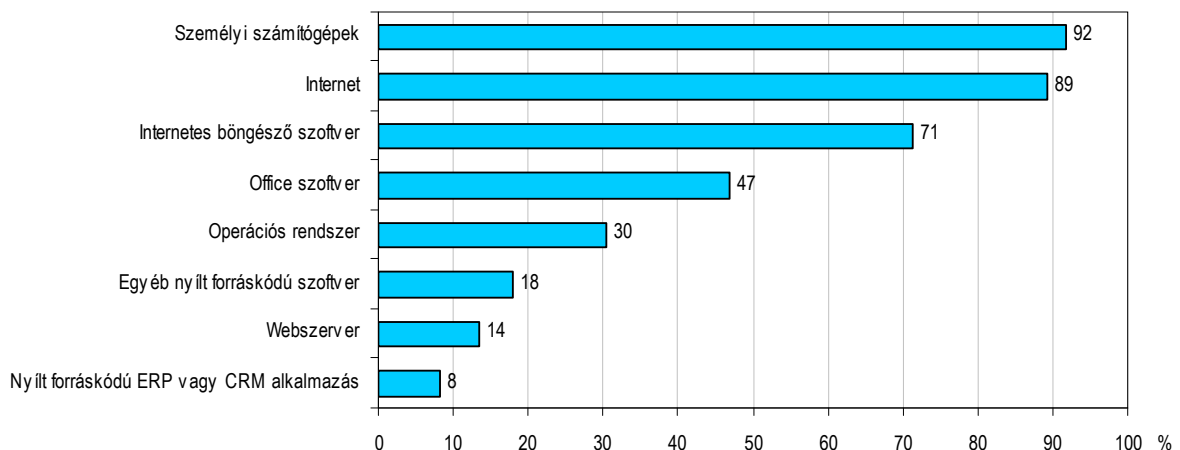
Az IKT-eszközök és használatuk a vállalati szektorban

Az előző évhez hasonlóan, 2011-ben a hazai vállalkozások 92%-a használt számítógépet és 89%-a vette igénybe az internetet üzleti ügyei intézéséhez. A vállalkozás létszámának növekedésével emelkedik mind a számítógép-, mind az internet-használat aránya. A 250 fős és afeletti vállalkozások közel mindegyike rendelkezik számítógéppel és internettel.

A vállalkozás méretét tekintve nem mutatkozik jelentős különbség az olyan alapvető nyílt forráskódú és harmadik féltől származó szoftverek esetében sem, mint a különböző internetes böngészők, illetve office szoftverek. Az előbbit a vállalkozások 71, az utóbbit 47%-a használja a működése során. A kevésbé általános felhasználású szoftvereknél a fővárosi vállalkozások dominanciája jellemző.

3. ábra

Információs és kommunikációs technológiák, nyílt forráskódú szoftverek használatának aránya, 2011*

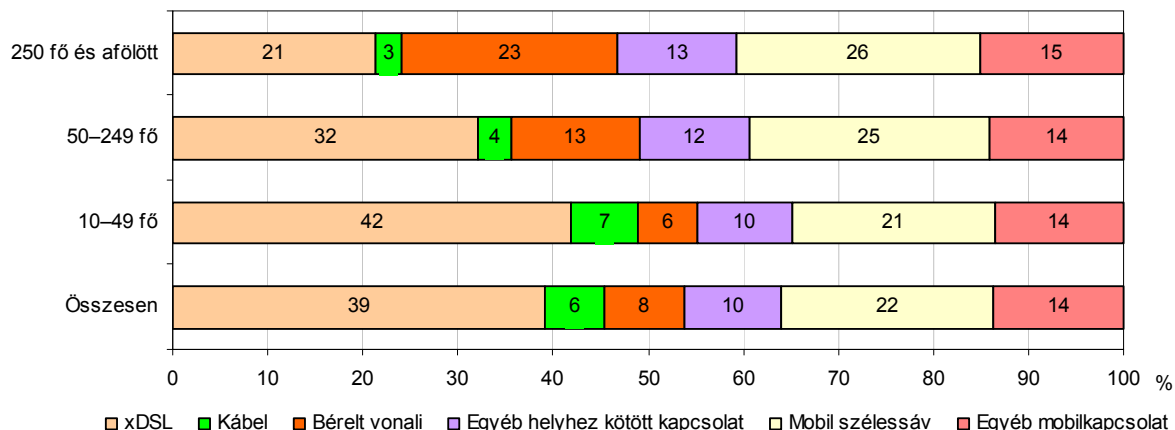

* Az EU módszertanának megfelelően nem tartalmazzák a pénzügyi és biztosítási tevékenységű vállalkozások adatait.

2011-ben az internet-hozzáférési pontok száma minden kapcsolattípus esetében növekedett az előző évhez képest. Még mindig meghatározó technológia az xDSL. Tovább folytatódott a mobilkapcsolatok számának dinamikus növekedése, így ez a második legnépszerűbb kapcsolattípus. Jelenleg az internethasználó vállalkozások 46%-a rendelkezik valamilyen mobilkapcsolattal, ugyanakkor még mindig az xDSL-kapcsolatot használják legmagasabb arányban: 2011-ben az internetkapcsolattal rendelkező vállalkozások 74%-a rendelkezett ezzel a kapcsolattípussal.

4. ábra

Az internetkapcsolat típusának megoszlása a vállalkozás mérete szerint, 2011*

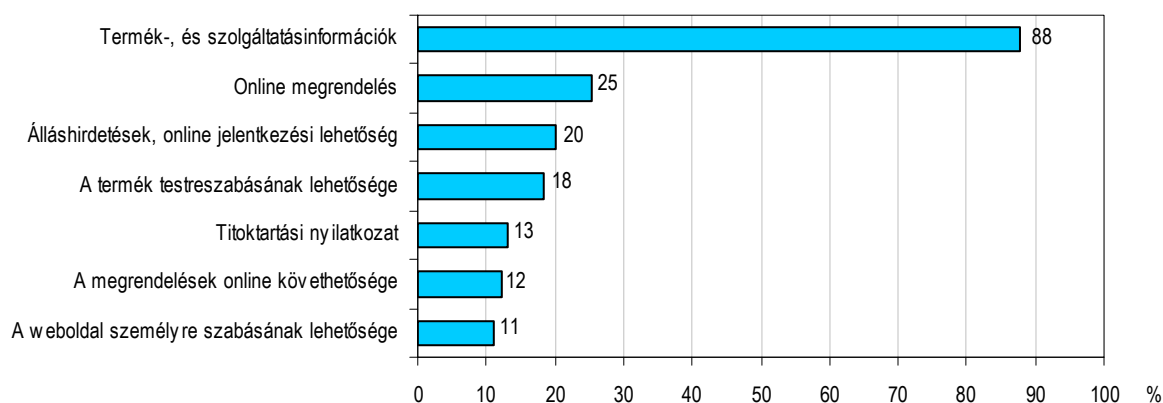

*Az EU módszertanának megfelelően nem tartalmazzák a pénzügyi és biztosítási tevékenységű vállalkozások adatait.

Az üzleti célú internethasználat fejlettségi szintjét is jelzi a honlappal rendelkező vállalkozások aránya, illetve a honlapokon elérhető szolgáltatások sokfélesége. 2011-ben a vállalkozások 60, az internetkapcsolattal rendelkezők 67%-ának volt saját honlapja. Az utóbbi arány 4 százalékponttal nagyobb, mint 2010-ben. Az előző évhez hasonlóan a honlapon igénybe vehető szolgáltatások első helyén a termék- és szolgáltatásinformációk megszerzésének lehetősége állt, amit a vállalkozások 88%-ának honlapja nyújtott. Online megrendelésre a vállalkozások honlapjának negyede adott lehetőséget 2011-ben, ami az elektronikus kereskedelem terjedésének hazai technikai korlátját jelenti. A termékek és szolgáltatások online megrendelhetősége a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (62%) területén volt a legmagasabb.

5. ábra

A gazdálkodó szervezetek honlapján igénybe vehető szolgáltatások a honlappal rendelkező vállalkozások arányában, 2011*

*Az EU módszertanának megfelelően nem tartalmazzák a pénzügyi és biztosítási tevékenységű vállalkozások adatait.

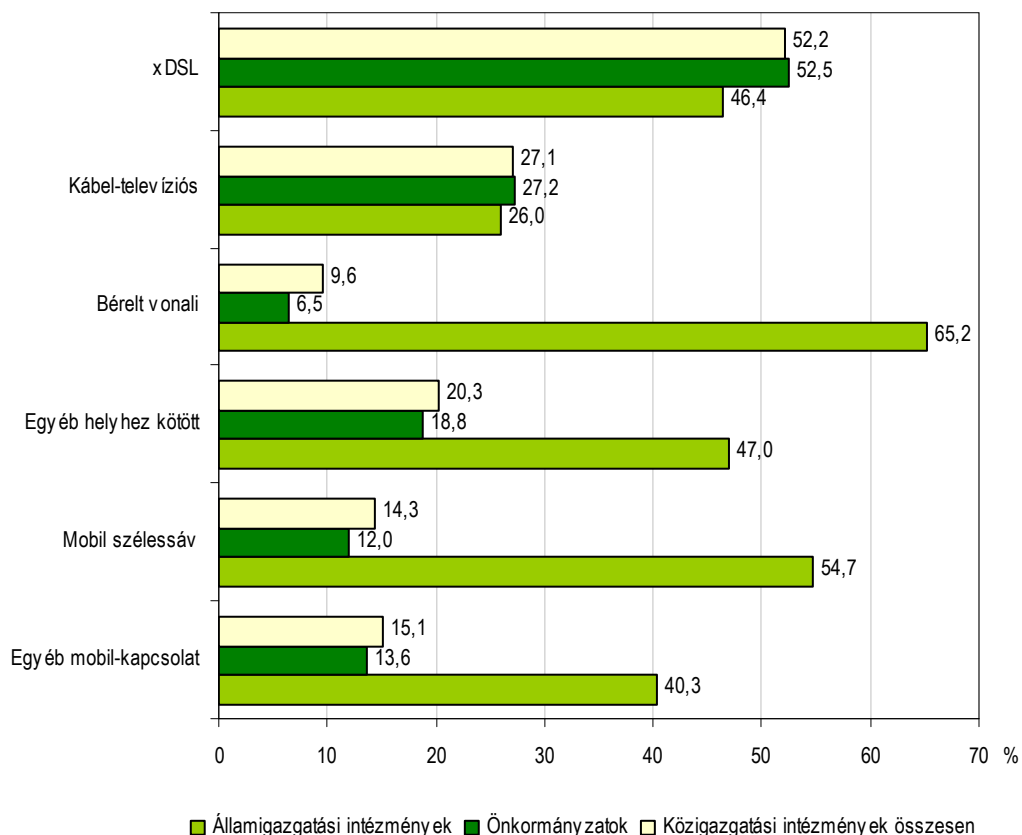
Az IKT-eszközök és használatuk a közigazgatásban

A közigazgatásban a számítógépek állománya a 2009-ig tartó növekedést követően csökkenést mutat. 2011-ben az asztali számítógépek száma a közigazgatás egészében 4%-kal csökkent 2009-hez képest. A megtorpanás hátterében a közigazgatási intézmények asztali számítógéppel való magasfokú ellátottsága állhat. A korszerűbb technológiának számító hordozható számítógépek száma viszont tovább bővült az elmúlt két esztendőben, ugyanakkor a növekedés üteme lassult. Az államigazgatásban nem számottevő az állomány növekedése, az önkormányzatok esetében viszont még mindig 10% közeli. A bővülést segíthette, hogy a hordozható számítógépek ára már a kisebb költségvetésű szervezetek számára is jelent akkora terhet, mint korábban.

Az információtechnológia fejlődésének köszönhetően a közigazgatásban is egyre különfélébb internetkapcsolat-típusokat használnak a világháló elérésére. Ugyan az xDSL típusú kapcsolatok még mindig a legelterjedtebbek, a kapcsolattípus visszaszorulása más technológiák javára már az önkormányzatoknál is megindult. Jelentősen növekedett a mobilinternet használati aránya. Mobilkapcsolatot jellemzően az államigazgatási intézmények veszik igénybe, ezen belül is legmagasabb arányban a szélessávú mobilkapcsolatot, melyet 2011-ben az államigazgatási intézmények 55%-a használt.

6. ábra

Az internetkapcsolat típusai a közigazgatásban, 2011

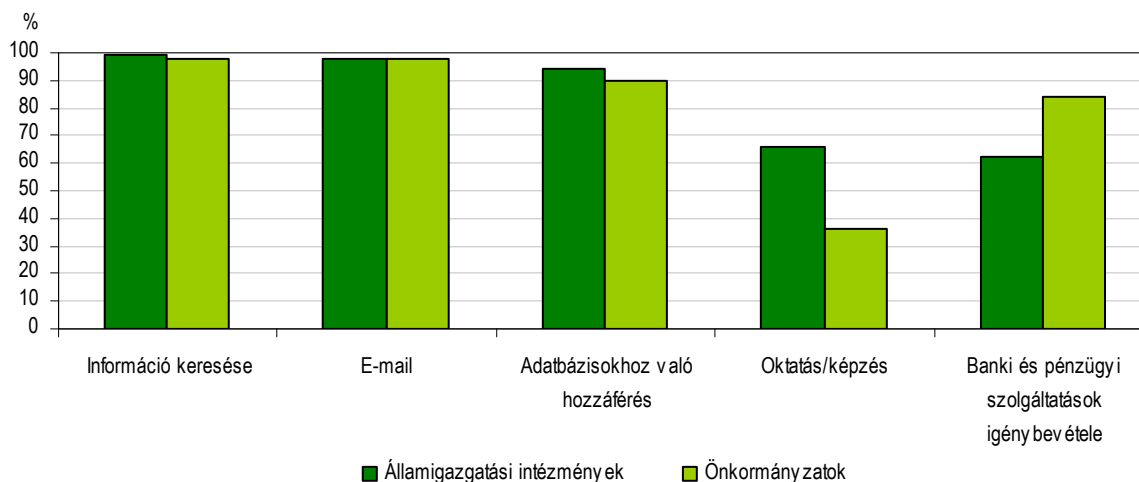
A közigazgatásban a leggyakrabban használt infokommunikációs eszközök 2011-ben a számítógép, az internet és az e-mail volt. Mindegyik eszköz használata legalább 98%-os volt. Az államigazgatási intézmények közel 90, az önkormányzatok csupán 13%-a rendelkezett intranettel. A jelentős különbség oka, hogy jellemzően a nagyobb szervek elsősorban belső kommunikációra alkalmazzák az intranetet. Kevésbé elterjedt eszköz az extranet: 2011-ben az államigazgatási intézményeknek már több mint negyede használta, az önkormányzatok használati aránya (2%) azonban csökkent 2009-hez képest.

A nyílt forráskódú szoftvereket a vállalati szférához hasonlóan a közigazgatás is egyre nagyobb arányban használja őket. Azonban itt is jellemző, hogy a nagyobb, központosítottabb államigazgatási szférában jobban, az önkormányzatoknál kevésbé elterjedtek. 2011-ben az államigazgatási szervek 78, az önkormányzatok 29%-a alkalmazott nyílt forráskódú szoftvereket.

2011-ben a megfigyelt közigazgatási intézmények 58%-a rendelkezett saját honlappal. Az államigazgatási intézmények 88, az önkormányzatok 56%-a volt elérhető a világhálón. 2011-ben információkeresés és elektronikus levelezés céljából a közigazgatási intézmények 98, az adatbázisokhoz való hozzáféréshez mintegy 90%-a vette igénybe az internetet. A megfigyelt közigazgatási intézmények közül jellemzően az államigazgatási szervek (66%) használták az internetet képzésekhez. A közigazgatási szervek 83%-a vette igénybe a banki és pénzügyi szolgáltatásokat a világháló segítségével.

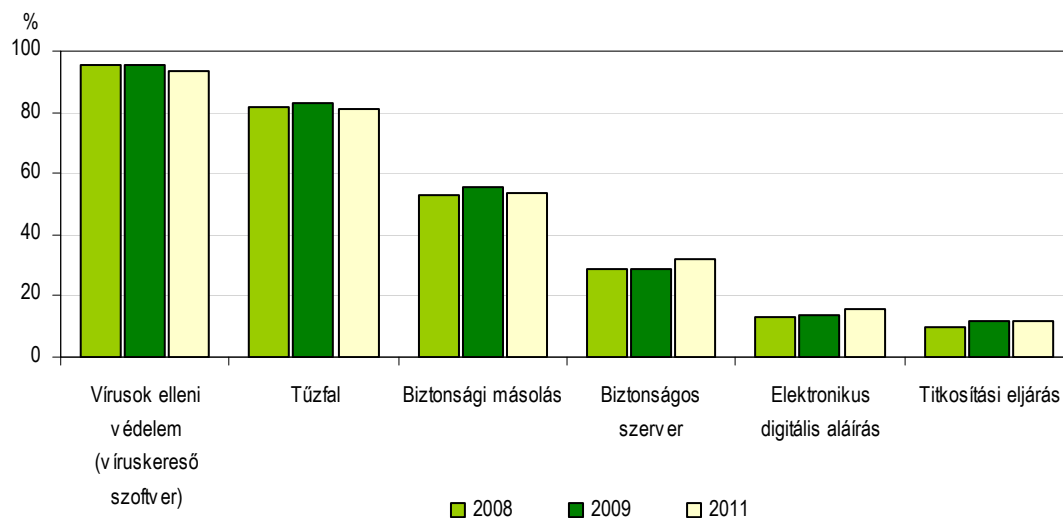
7. ábra

Az internethasználat célja, 2011

Nincs jelentős változás a biztonsági technológiák szempontjából: 2011-ben is a vírusirtó szoftverek, tűzfalak és a biztonsági másolás voltak a legnépszerűbb technológiák. Kevésbé elterjedt technológia a digitális aláírás használata, illetve a titkosítási eljárás. A digitális elektronikus aláírás fontos szerepet játszik az e-közigazgatás minél szélesebb körű használatában. 2011-ben még mindig jellemzően az államigazgatási szervek vették igénybe ezt a lehetőséget, de a közigazgatás mindkét alszektorában folytatódott a használati arány évek óta tartó fokozatos növekedése. A digitális aláíráshoz hasonlóan a titkosítási eljárást is jóval nagyobb arányban veszik igénybe az államigazgatási szervek: 2011-ben az államigazgatási szervek 55, önkormányzatok 9%-a használt valamiféle titkosítási eljárást.

Biztonsági eszközök használata, 2008–2011

2009-ről 2011-re folyó áron 16%-kal csökkentek a közigazgatás információs célú kiadásai, melynek 82%-a az államigazgatást terhelte. Az összkiadás kétharmadát jelentő számítástechnikai szolgáltatásokra fordított kiadások az államigazgatásban 2%-kal emelkedtek, az önkormányzatoknál 5%-kal csökkentek. Ezzel párhuzamosan az információs célú beruházások is jelentősen csökkentek. Ennek háttérében a válság hatására megjelenő beruházási hajlandóság csökkenése, az informatikai eszközökkel való ellátottság telítődése, illetve a számítógépet használó önkormányzati alkalmazottak számának visszaesése állhat. 2011-ben a szoftverekre jutott több forrás, de mind a hardver-, mind a szoftverberuházások hasonló mértékben csökkentek (35, illetve 32%-kal).

Az internet igénybevétele közigazgatási ügyek intézésére

A közigazgatási intézményekre az utóbbi években egyre nagyobb nyomás helyeződött az elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatban. Az internetes alkalmazások fejlődésével és a felhasználók részéről növekvő igény következtében fokozatosan növekszik az elektronikusan beszerezhető információk, valamint az elintézhető ügyek mennyisége. Az e-közigazgatás fejlődése a háztartásoknak és a vállalkozásoknak egyaránt idő és költség megtakarítást tud jelenteni.

Mivel a háztartások e-ügyintézése szezonális vonásokat is mutat (pl. adóbevallások, útlevelek), az internetezők e-ügyintézési szintjét 12 hónap viszonylatában mértük fel. 2011-ben a felmérést megelőző 12 hónapban az éven belül internetezők 52%-a információszerzésre, 36%-a űrlapok letöltésére és 25%-a a kitöltött űrlapok elküldésére (ami már valóban elektronikus ügyintézésnek tartjuk) használta az internetet. Az interneten keresztül adóbevallást benyújtók aránya 17%. 2011-ben az éven belül internetezők 54%-a a három közigazgatási interakció – információszerzés, az ügyintézéshez szükséges űrlapok letöltése, a kitöltött űrlapok interneten keresztüli elküldése – közül legalább az egyiket végezte el.

2010 folyamán az összes internetet használó vállalkozás 93%-a vette igénybe az internetet azért, hogy közigazgatási ügyeihez információt szerezzen. A letöltött űrlapot a

vizsgált, internetkapcsolattal rendelkező vállalkozások 83%-a küldte vissza elektronikusan. Az összes megfigyelt internethasználó vállalkozás – 2009. évinél 7 százalékponttal nagyobb arányban – több mint fele intézte közigazgatási ügyeit teljes egészében elektronikusan. Ebben a pénzügyi, biztosítási tevékenységet végző vállalkozások a legaktívabbak (78%). Az adminisztratív ügyek közül az összes internet-előfizető vállalkozás közel háromnegyede intézte elektronikusan a munkavállalók után fizetendő járulékok, a társasági adó valamint az áfabevallását. Ez az arány a vám és fogyasztási adó esetében 38% volt.

Az elektronikus közigazgatás szélesebb körű használatának korlátai közül – a vizsgált vállalkozások 37%-a szerint – a legjelentősebb, hogy az interneten keresztüli ügyintézés mellett még mindig szükség van papíralapú munkára, valamint személyes ügyintézésre. Viszont 11%-uk nem tudja, elérhető-e elektronikusan az általuk igényelt szolgáltatások, 9%-uk pedig túl bonyolultnak tartja ezeket az eljárásokat. A vállalkozások 9%-át az adatbiztonsággal kapcsolatos félelmek tartják vissza a használattól.

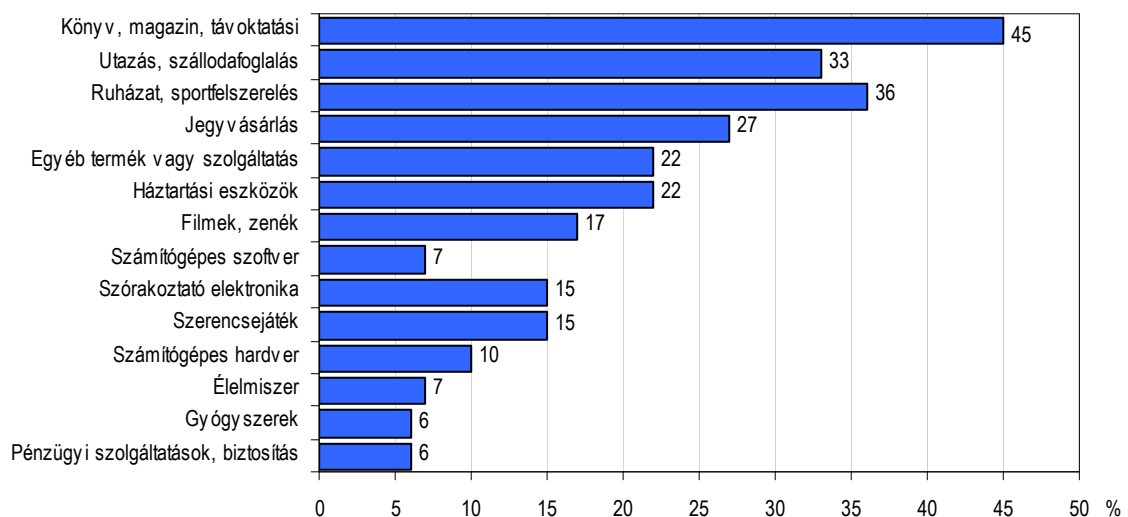
Elektronikus kereskedelem

Az internet mind gyakoribb használatával és a vállalkozások interneten való megjelenésével egyre elterjedtebbé válik a világháló használata a vásárlások során. Az információközlés mellett növekszik azoknak a vállalatok aránya, amelyek lehetővé teszik az interneten keresztüli vásárlást.

2011-ben a lakosság 22, az internetezők 31%-a vásárolt a felmérést megelőző 12 hónapban a világhálón. Az utolsó internetes vásárlás időpontja alapján a vásárlások 84%-a egy éven belül, 16%-a pedig egy évnél régebben történt. A 2011-es felmérést megelőző három hónapban realizálódott a vásárlások csaknem fele (48%). 2011-ben a 25–34 éves korosztály 36%-a vásárolt 12 hónapon belül az interneten. A korcsoportok közül ezen korosztályé a legmagasabb arányszám, ugyanakkor a legdinamikusabb növekedés a 16–24 éves korosztály esetében volt.

9. ábra

Éven belül vásárlók internetes vásárlásai terméktípusok szerint, 2011

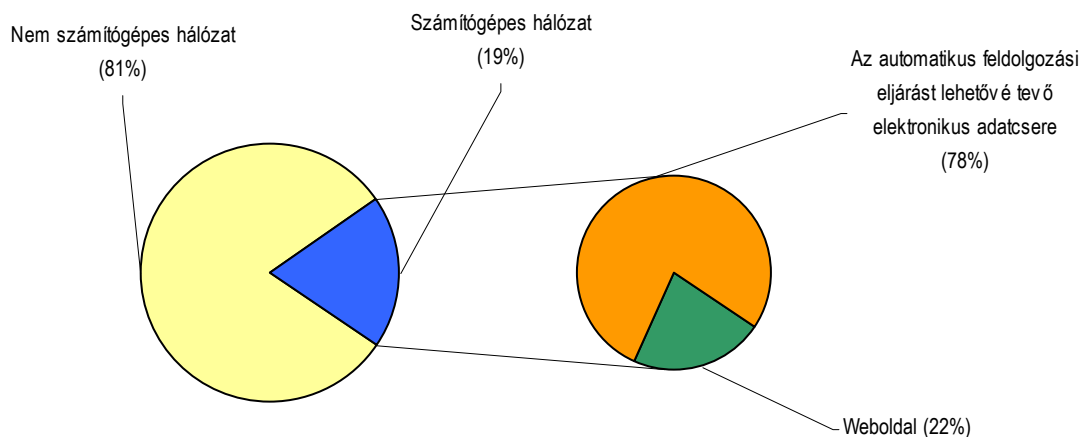

2011-ben az árut vagy szolgáltatást interneten keresztül vásárlók csaknem 92%-a hazai kereskedőtől, 18%-uk az EU más tagállamaiból, 6%-uk unión kívüli országból vásárolt. Viszont a beszerzések 5%-ában nem volt egyértelmű az eladó földrajzi hovatartozása.

2010-ben a magyarországi vállalkozások a teljes nettó árbevételük közel ötödét (10 835 milliárd forint) realizálták számítógépes hálózat igénybevételével, ami folyó áron 20%-os növekedést jelent az előző évihez képest.

10. ábra

A számítógépes hálózat útján realizált nettó árbevétel, 2010*

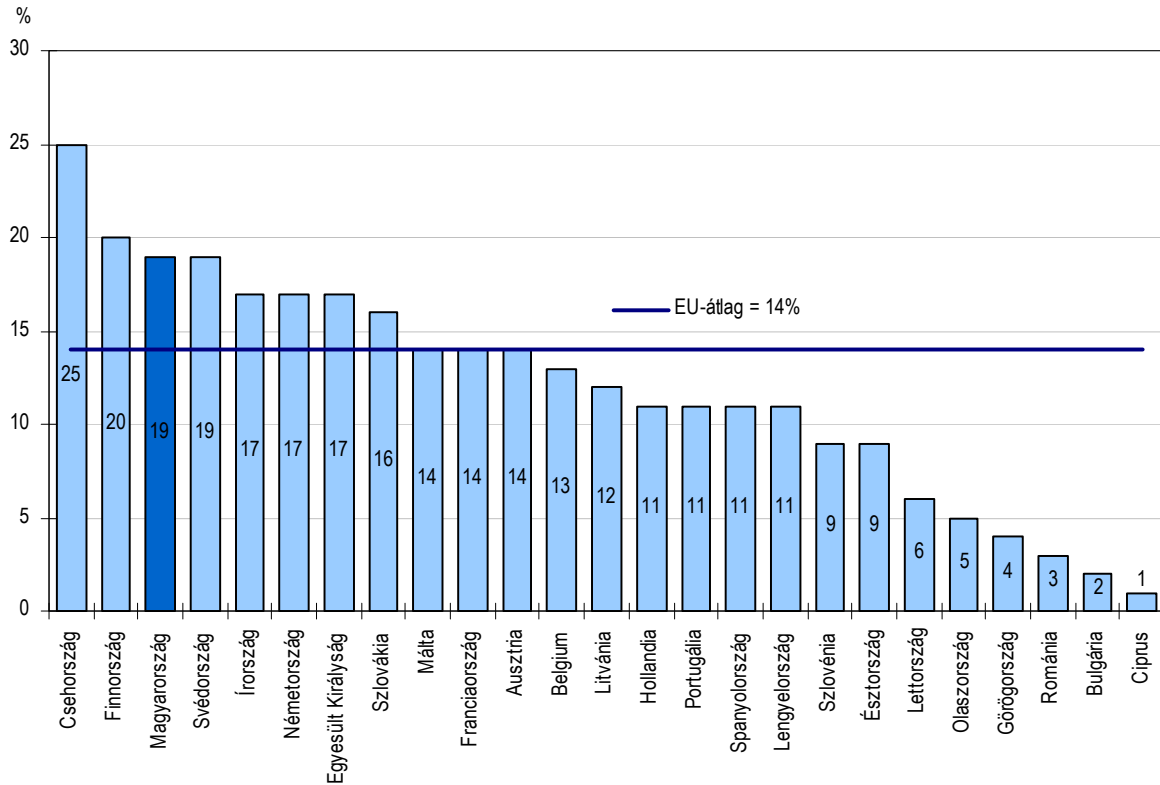
*Az EU módszertanának megfelelően nem tartalmazzák a pénzügyi és biztosítási tevékenységű vállalkozások adatait.

Megjegyzés: az adatok a 2011-es felmérésből származnak, és a 2010-es év nettó árbevételére vonatkoznak.

A nemzetgazdaság egészében a weboldalon keresztül realizált nettó árbevétel aránya 4, az automatikus adatcserén keresztüli értékesítésé 15% volt 2010-ben. A webes megrendelésekből és az automatikus adatcserével realizált nettó árbevétel összforgalmon belüli aránya és értéke is emelkedett 2010-ben az előző évhez képest.

A weboldalon keresztül értékesítő vállalkozások aránya a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (22%) területén a legmagasabb. A vállalkozások több mint háromszor akkora arányban szereznek be termékeket weboldalon keresztül, mint amennyit értékesítenek. Az információ, kommunikáció területén a vállalkozások 61%-a használta a webet beszerzésre. Kevésbé elterjedt az automatikus adatcserén keresztüli értékesítés, amit a feldolgozóiparban (6%) és a kereskedelem, gépjárműjavítás (5%) területén működő cégek alkalmaznak a legnagyobb arányban. A teljes nemzetgazdaságot tekintve pedig 3% ez az érték. Ugyanakkor az automatikus adatcserével történő beszerzések jóval elterjedtebbek: az ilyen módon megvalósuló beszerzések aránya a kereskedelem, gépjárműjavítás (11%) és az információ, kommunikáció (10%) területén a legnagyobb. 2010-ben az összes vállalkozás 5%-a élt ezzel a lehetőséggel. Az elektronikus úton beszerző vállalkozások – az összes vállalkozás 16%-a – közel fele még mindig beszerzéseinek kevesebb, mint 1%-át bonyolítja ezen az úton.

A vállalkozások elektronikus értékesítésből származó árbevétel aránya az Európai Unióban, 2010

Elérhetőségek:

<i>Felelős szerkesztő:</i>	Szabó István főosztályvezető	Szabó Péter főosztályvezető
<i>Telefon:</i>	(+36-1) 345-6187	(+36-1) 345-6820
<i>E-mail:</i>	istvan.szabo@ksh.hu	peter.szabo@ksh.hu
<i>További információ:</i>	Kovács Krisztián	Lieber Ildikó
<i>Telefon:</i>	(+36-1) 345-6463	(+36-1) 345-6507
<i>E-mail:</i>	krisztian.kovacs@ksh.hu	ildiko.lieber@ksh.hu
<i>Információs szolgálat</i>	info@ksh.hu	
<i>Telefon:</i>	(36-1) 345-6789	

Készült a Tájékoztatási főosztályon a Szolgáltatás- és külkereskedelem-statisztikai főosztály munkatársai részanyagainak felhasználásával.